

ללקח טוב

התשס"ט

פרשת אמור

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

7:43	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:14	מוצאי שבת
8:43	סוק"ש מג"א
9:19	סוק"ש גר"א
12:53	חצות

פנינים לפרשה

"ויאמר ד' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו"

"אמור אל הכהנים" – אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

נראה להסביר על פי הדרש מה הפירוש הגדולים על הקטנים: ישנם גדולים בתורה, מוחם כל הזמן בתורה והם קשורים קשר הדוק עם בורא עולם, וכתוצאה מזה שוכחים את הילדים הקטנים בביתם ושוכחים שילד צריך אבא ואת החיוך של אבא היחיד החם, ולפעמים גם את המשחקים עם האבא. לכן אמר להזהיר "גדולים על הקטנים" שלא לשכוח את הילדים הקטנים.

ועוד רמז על גדולי תורה: שאם יבוא אליהם אדם קטן כדי ללמוד תורה, שלא יאמרו 'אנחנו גדולים, מה אנחנו צריכים ללמד קטנים?' ולכן הזהיר 'הגדולים על הקטנים' לומר לגדול: קטן זה יכול להיות כמוך (ויותר ממך!) שגם אתה בתחילת דרכך היית קטן.

ועוד רמז: מי הוא אדם גדול? אדם שיכול להנהיג את ישראל וגם את ביתו יחד, צריך שידאג לקטנים שהם דור ההמשך. ועוד ה'גדולים', אלו העשירים איך הם צריכים להתנהג, אם הם רוצים שיהי' להם הצלחה בעסקים ושלא יתמוטטו להם העסקים ועושרם לא יהי' עושר השמור לבעליו לרעתו.

וזאת ילדי שישמרו ללבם על הזמן על הקטנים הם העניינים. **(מעיינה על תורה)**

והקשה רש"י: "אמור ואמרת"? ובפשוט יש לומר, הנה זה כלל גדול ותכלית המועיל לאדם שלא יטה ימין או שמאל מן הדרך אשר ציוה השם, כשיצייר לעצמו דמות דיוקנו של אביו, ויראה בעיניו מעשי אביו, ממילא יאמר בפה מלא שאינו נאה לאב ירא השם שיהי' לו בן עובר עברה. והנה הזכרה כזו היה נחוץ מאד אצל הכהנים אשר היו מורי הדרך, ושגגת עולה זדון, שדייקו היטב בדרכיהם להיות לפני עיניהם מקור גיועם, היינו שהם תולדות של אותו צדיק אהרן, וזה הי' הצעה להאיר לפני עיניהם.

וזו כוונתו: קודם שתחיל לומר להכניס מצות הנהוגות בהם, "אמרו אל הכהנים" שידעו היטב שהם בני אהרן קדוש ה', כי זה הקדמה לכל עניניהם, ואם ידעו כזאת, אז ממילא "לנפש לא יטמא בעמיו", היינו יטמא

נפש אחרת בעמיו ולא יקחו מהם ראייה רק לטוב. **(רבי מנחם צבי ראזענבורג – זכרון מנחם)**

"כי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו"
"כי אם לשארו" – אין שארו אלא אשתו שנאמר (ויקרא יח, יב) "שאר אביך היא" (תורת כהנים כא, ה)

ומקשים הרי שם לא איירי באשתו כלל, דהכתוב "שאר אביך היא" מיירי באחות אביו. ופירש מלבי"ם דהא חזינן שהתורה קוראה אחות אביו "שאר אביך" ולא שאר סתם, דלא הויה שארך, כי אם שאר אביך, הויה דשאר סתם לא נקרא כי אם הקרוב אליו בלי אמצעי, ואם כן על כרחך לא נשאר כי אם אשתו בלבד, דהא שאר קרובים בלי אמצעיים, כבר נמנו כאן לענין טומאת כהנים ולא נשאר כי אם אשתו בלבד.

אבל פירוש זה דחוק, דהלשון משמע, 'אין שאר כי אם אשתו שנאמר...! שמביא משם ראייה: שאר דשא כמו שאר דהכא.

ולי נראה דהא יש לפרש 'שאר' דרך כלל ואחר כך פרט, כמו שפירשו באמת המפרשים, לפי פשט המקרא. לכן מביא ראייה שמצינו שאר גם על קרוב פרטי, דהא מצינו שאר אביך על אחות אביו, ואם כן הכא נמי יש לפרש שאר דהכא על קרוב פרטי, ולא נשאר כי אם אשתו. ודע דבלאו הכי מוכח דקאי על אשתו מדכתיב "הקרוב אליו" למעוטי ארוסה וגרושה, אם כן ממילא דקאי אאשתו, דבשאר קרובים אין לחלק בין ארוסה לנשואה, ועיין רש"י (בבא מציעא יח.) שמעט משארו למעוטי ארוסה ועיין בהגהות רש"י שם.

(רבי חנוך הכהן ארנטרוי – שירי המנחה)

"ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא" **(כא, ג)**

והכוונה שלכאורה כל הצוויים בתורה הוא מצוה, ומה מחדש רש"י כאן?

אלא, אמרו בגמרא (זבחים ק.) 'ומעשה ביוסף הכהן שמתה לו אשתו בערב פסח ולא רצה ליטמא, ונמנו אחיו הכהנים, וטימאוהו בעל כרחו', וזהו כוונת רש"י מצוה היא על בית דין לכופו אותו ולטמא אותו, שאינו כן כשאר מצוות. **(רבי דוד מלידא – עיר דוד)**

"ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף" **(כא, ט)**

לא תלינן כלל אולי האב הוא אשר בזה שלא חינכה היטב עד שבאת למדריגה כזאת לזנות

בית אביה אלא אדרבא תלינן שכהנים זריזים הם ובטח נתחנכה על צד היותר טוב, אך היא גרמה בזה שמחללת כבוד אביה. ומכל זה חזינן בגמרא (סוכה נו:) מעשה בימרים בת בילגא שהמירה דתה, וכשראתה אביה מקריב קרבנות אמרה לו: "לוקס לוקס, למה אתה מכלה ממונם של ישראל! ומפני זה העבירו אותו מכהונה כי ישותא דינוקא דאבובה או דאימייה (סוכה כו:) אף שהמירה דתה לא תלינן האשר באב, אך בזה בעבודת המקדש והכהונה שנמסרה לכהנים ועיקר מלאכתם בזה, מהראוי הי' לחנך בני ביתו להתנהג בכבוד ראש ובדרך ארץ ביותר אף לאחר שהמירה דתה ובטח אשר בזה האב שלא השתמש בעצמו בכבוד ראש כל כך.

(רבי שלמה היימן – חידושי רבי שלמה)

"דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו: כי כל איש אשר בו מום לא יקרב איש עור או פסח או חרס או שרוע"

(כא, יז-יח)

"לא יקרב" – אינו דין שיקרב, כמו "הקריבהו נא לפחתך" (מלאכי א, ח) (רש"י)

ואולי אפשר להגיד כמו שביארתי לעיל שהכהן המטהר ומקדש עצמו ככונן, הוא ממשיך השפעתו יתברך שמו ממעלה למטה, והנה הקב"ה ברא באדם רמ"ח איברים נגד רמ"ח מצות עשה ושס"ה גידין נגד שס"ה לא תעשה, נמא כשהאדם שלם ואין בו כל מום, יש בו כל התורה כולה וראוי הוא להשראת השכינה, ואז יוכל להמשיך השפעה אף לאחרים, אבל אם יש בו מום חסר ממנו אחת מכל מצוות ה' ואינו ראוי עוד להשראת השכינה, וממילא אינו יכול להמשיך עוד ההשפעה לאחרים, ולכן "לא יקרב" כי לא יוכל עוד להמשיך השפע לאחרים. **(רבי חיים קלוגר – פרי חיים)**

"דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ד'" **(כב, ב)**

אפשר לומר אשר "וינזרו" היא מלשון נזר, ובוהא בא הכתוב להזהיר את הכהנים שידעו שמה שהם מוכתרים בנזר מדרגתם הגדולה, זה בא להם מ"קדשי בני ישראל" כי קדושת העם גורמת קדושת המנהיג, לכן ולא יחללו את "שם קדשי" רצה לומר לא יקטינו עבודת העם באמרום שאינה קדושה הראויה כי אם כעין "שם קדושה", מפני שאצלי אומר השם יתברך גם עבודה שהעם מקדישים וזה "אשר הם מקדישים ליי", "אני ה'" בעל הרחמים רוצה בה ולרצון תעלה לפני. **(רבי אליעזר הלוי איש הורוויץ – נועם מגדים)**

"ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני ד'"

(כב, לא)

"ושמרתם" – זו המשנה, "ועשיתם" – זה המעשה (רש"י)

עוד כהנה מקראות יש בתורה, בהם נצטוונו לשמור חוקות התורה ומצוותיה, ואמרו חכמינו ז"ל שהכוונה ללימוד התורה. כגון "ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם" (לעיל יח, ד), ואמרו בתורת כהנים, "שלא יהי משאך ומתנך אלא בהם". ולמה נאמרו בלשון שמירה, "ושמרתם"?

ברם הלכה היא, כל מקום שנאמר בו שמירה, אסור להסיח דעתו ממנו. לכך נאמר בתלמוד תורה "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א, ח). "והגית" דייקא, שמשמעו מחשבתו וניגון, "והגית לבי לפניך" (תהלים יט, טז), שחייב אדם להזהר לבל יסיר מחשבתו מהתורה. ולפי שנאמר ליהושע קודם לכן "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך", היינו לימוד שבפה, אם כן כשאי אפשר לו לדבר בתורה, מה יעשה? לכן הוסיף ואמר "והגית בו יומם ולילה", אפילו במחשבה, "רק חזק ואמץ", לפיכך גם נקטה תורה גבי לימוד תורה לשון שמירה, "ושמרתם מצוותי", וכדומה, לבל נסיח דעתנו ומחשבתנו ממנה.

(רבי אברהם רגולר – מעלות התורה)

"ולא תחלו את שם קדשי ונקדשותי בתוך בני ישראל אני ד' מקדשכם"

(כב, לב)

מפני שנתב מקודם "ושמרתם מצוותי" ואמרו חכמינו ז"ל (ספרא אמור, ט) "ושמרתם" (ויקרא כב, לא) – 'זו משנה', ועל ידי הלימוד יבואו למדרגת תלמיד חכם, לכן בא הציווי שבתור לומדים "לא יחלו את שם קדשי", שלא יאמרו: פלוני שלמד תורה כמה מכוערים מעשיו, כי אם "ונקדשתי", שיאמרו: פלוני שלמד תורה כמה נאים מעשיו, וזה "כי אני ד' מקדשכם", כלומר, למען יאמרו שאני ד' מקדש את העוסקים בתורתך.

(רבי שמעון סופר – שיר מעון)

הענין שהתורה נקטה כאן (פסוק לא) "ושמרתם" בא ללמדנו על אופן עשיית המצוה כתיקונה, כי דבר זה יתכן רק בעת שהיה לאדם השקפה ותכונה מראש לעשות ולקיים כדי למלא את רצונו יתברך, ודבר זה הוא תנאי לקיום המצוה בשלימות, שיהא שומר ומצפה לזמן בוא קיום המצוה אליו, כי אז יקימנה בחיבה ובכל ההידורים, וכאן הפירוש "ושמרתם מצוותי", הוא בבחינת "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו, יא), כשם מדובר אכן, שיעקב שמר בלבו וציפה לעת קיום והתגשמות חלומו של יוסף, כמו כן כאן, השימור הוא הציפייה והיחול שיזדמן לו קיום המצוה כתיקונה.

ואת הרעיון הזה מצאתי כעת בשם החתם סופר, שהסמיק את זה למה שאמרו חכמינו ז"ל על רבי עקיבא שאמר לכל ימי הייתי מצטער על פסוק זה מתי יבוא לידי ואקיימו (ברכות סא:), ומה שאמר רבי עקיבא שאמר יכל לגבי מצוות קידוש ה' – קנה מידה היא זו לקיום כל המצוות כולן, שבכדי לקיים את המצוה כתיקונה צריכה להיות ציפייה ותכונה בבחינת יכל ימי הייתי מצפה ומצטער על מצוה זו, מתי תבא לידי ואקיימנה.

וכן מצאתי בפירוש החזקוני על הפסוק "ושמרו בני ישראל את השבת" (שמות לא, טז) שפירש את הלשון "ושמרו" דהיינו

שבמשך כל השבוע האיש מישראל צריך להמתין לשבת, מתי תבא לידי ויקיימנה בהידור רב, ואז יוכל להרגיש את קדושת השבת ביתר שאת. וכן הוא הדבר תנאי בכל המצוות כנ"ל.

(רבי חזקיהו אליעזר קאהן – נחלת אליעזר)

"אלה מועדי ד' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים"

(כג, ד)

צריך ביאור בכפל הלשון "אלה הם מועדי", שהרי כבר כתוב "אלה מועדי ה'?" ואפשר שהרי דרשין (ראש השנה כה). "אתם" אפילו שגוגין כו', ואם כן כלפי שמיא הרי גליא דאין זה המועד, מכל מקום כיון שקידשו בית דין החודש הרי זה מועד גם אצל הקב"ה.

(רבי צבי רוטברג – למיסב קראי)

"ויודבר ד' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהים כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמור ראשית קצירכם אל הכהן"

(כג, ט-י)

"מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול, תחת השמש" (קהלת א, ג)... תחת השמש אין לו (יתרון) אבל למעלה מן השמש יש לו (יתרון) (ויקרא רבה כח, א)

ונראה לפי עניות דעתי על פי דברי האלשיך הקדוש, שכל עיקר מצות העומר הוא להשריש האמונה בלב בני ישראל, כי בא האלהים לפקוח עינים עיוורות וללמד דעת כי "לה' הארץ ומלוואה" (תהלים כד, א), כי כח האדם אין, כי הכל הבל, ולכן טרם בא אל פיהם שום הנאה מתנובות השדה, וטרם יטעמו מאומה מלחם וקלי, יבאו מראשית קציר כל עם בני ישראל עומר ראשית קצירם אל הכהן, באמור אליו יתברך: הננו מכירים כי ממך הארץ, וכל אשר בה, ומידך נתנו לך, ומדויק בזה הפסוק "אשר אני נתן" דייקא, דהקב"ה הוא הנותן את הארץ לבני ישראל והכל הוא בהשגחה מהקב"ה, ולא כמו שאומרים הגוים שאינם מאמינים בהשגחה פרטית שהכל הוא רק בדרך הטבע, ואומרים שכוחם ועוצם ידם, עשה להם את החיל הזה. והנה תחת השמש הוא רמז לדבר שהוא תחת הטבע, וזהו "תחת השמש" רוצה לומר מטבע השמים, אולם ישראל מאמינים בני מאמינים הם למעלה מן השמש, אם הכל אצלו רק טיבעיות הנקרא "תחת השמש", ולא בא לידי הכרה שהכל הוא מאיתו יתברך שמו, אז לשווא הוא כל עמלו, מה שאין כל למעלה מן השמש, אם הוא מאמין בהשגחה פרטית שנקרא למעלה מן השמש, אז יש לו יתרון כי זה הוא כל האדם, ודו"ק.

(רבי אפרים רוזנפלד – עץ אפרים)

"וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמור התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לד'"

(כג, טו-טז)

יש להבין: מדוע עושים טקס גדול כל כך מהבאת העומר שהוא בעצם מאכל בהמה, הרי ה' מתאים, לכאורה, לספור את הימים לקראת הקרבנות קורבן הביכורים, שהוא מחיטים מאכל אדם? אלא יש לתרץ כך: אל יאמר האדם מישראל: כיצד יוכל אני להגיע לדרגה של העומר לה', ועל אף שהעומר הוא מאכל בהמה (בהמיות), יכול האדם להתרומם לדרגה גבוהה עד כדי קבלת התורה, כי ד' נתן באדם את שני היצרים:

היצר הרע, וכנגדו היצר הטוב, ומאבק נטוש ביניהם, והבא לחזור בתשובה מסייעין בידו, ובעזרת היצר הטוב יכול הוא להתגבר על חומרות ולהעלות גם את החומרות לדרגה קדושה, יכול הוא לקדש את שולחן האוכל, למשל, אם הוא מברך את ד' על המזון, שר זמירות ואומר דברי תורה בסעודות שבת, ואז מקדש הוא את השולחן ועושה אותו בבחינת (יחזקאל מא, כב) "וזה השלחן אשר לפני ד'" ובבחינת (שות כה, ל) "לחם פנים לפני תמיד".

(מפי רבי שלמה זלמן ריבלין – מפי השמועה)

אנשים רגילים בדרך כלל 'לספור' כסף, בתורה אין מצרפים את הפועל 'לספור' לכסף אלא לימים, לשבועות ולשנים למד כי לזמן עיקר גדול, כי היום שחולף אינו חוזר עוד, וימים שחלפו, שבועות שחלפו, ועל אחת כמה וכמה שנים שחלפו לא יחזרו עוד לעולם, על כן יש לייחס חשיבות מיוחדת לספירת ימים, שבועות ושנים. אבל כסף - כסף הולך וכסף בא, כאמרת העם: 'דמים חוזרים, ימים אינם חוזרים'. (רבי יוסף קליין)

"וקראת בעצם היום הזה מקרא קדש יהי לכם"

(כג, כא)

חג השבועות ה' צריך להיות חג רוחני – תורני, והאמת אינה כן, שהרי ביום טוב נחלקו אם חציו לה' וחציו לכם או כולו לדי' וכולו לכם, אבל בשבועות הכל מודים דבענין נמי לכם, מאי טעמא? יום שניתנה תורה הוא (פסחים סח:), כמו כן מצינו במקדש לא הקריבו חמץ אלא מצה, מפני שמצה היא טבעית ואילו בחמץ שלטה יד האדם, ובחג השבועות הקריבו שתי הלחם חמץ "חמץ תאפינה" (שם, יז), וכמו כן אנו מוצאים כי קדושת הלחם אינה תלויה בשבעת הכבשים העולות, אלא בשני הכבשים השלמים (מנחות מז: - משך חכמה) והיינו משום שכל זה שזכינו לתורה הוא מפני שאנו בני אדם חומריים כמו שאמרו בשבת (דף פט). שמשנה רבינו ע"ה ענה למלאכים שבקשו התורה: "כלום קטאה יש ביניכם, כלום יצר הרע יש ביניכם?" ולא ביקש הקב"ה מאתנו כי נהיי מלאכים אלא נהיי בני אדם.

(רבי מרדכי יהודה לייב זק"ש – פרשת מרדכי)

סיום "יהי לכם" מיותר שהרי מקרא קדש" מוסב לקריאה, ואמר הרב הגאון רבי אלעזר משה הורביץ נ"י אבד בפינסק שירמוז למה שכתבו האחרונים (אורח חיים מג"א סימן תצ"ד) שלא לקדש בשבועות מבעוד יום משום "תמימות" (ויקרא כג, טו) ואמנם תוספת יום טוב לא בטלה כבכל יום טוב, משום דחג כולל שני עניינים: תשלום הספירה ככתוב פה, ושהוא חג הקציר כמו שאמרו בפרשת משפטים (שמות כג, טז), ומשום חג הקציר צריך תוספת כבכל יום טוב ואין בזה ביטול תמימות, דמלאכה בכל היום אסורה, מה שאין כן קידוש שהוא פעם אחת ואם יהי' בעוד יום יבטל לתמימות, ועל כן אומר "וקראתם בעצם היום הזה", הינו קריאה דקידוש שהוא בעצם לא בתוספת, כמו שאמרו ביומא (דף פא.). מ"בעצם" דיום הכיפורים למעט תוספת מעונש ואזהרה, אך "מקרא קדש" יהי' מעצמו למלאכה ומאכל ומשתה וכסות, כמו שכתב רש"י (בפסוק כז), ואינו בעצם דווקא. עד כאן דבריו. (רבי אברהם ביק - ביכורי אביב)

"ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם"

(כג, לב)
וכי בתשעה מתעניין, והלא בעשרה מתעניין? אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי (ברכות ח:). אני נבדל בנשים אם חייבות לאכול בערב יום הכיפורים, דאפשר הן פטורות כמו מכל מצוות עשה שהזמן גרמא, (ועיין בכסף משנה (פרק ג מהלכות נדרים) דמסתפק אם הן דרשא דכל האוכל ושותה בתשעה כיון דרשה גמורה, אבל הוא אסמכתא בעלמא, ובין כך וכך הוא זמן גרמא). או לא, כיון דקרא מפיך לה בלשון "בתשעה לחדש בערב" וכיון ולומר דהווי כאלו התענה תשיעי ועשירי, ממילא כל שמחוייב בתענית עשירי מחוייב לקיים "ועניתם" כיון לאכול בתשעה, וצריך עיון לעת הפנאי (מתשובות מהדורא קמא סימן טז).
(רבי עקיבא איגר – דרוש ויחידוש על התורה)

כל האוכל ושותה בתשעה מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי (ברכות ח:)
וקשה: הרי ילפום צערא אגרא' (אבות ה, כב), וכי כל כך קשה, לאכול ולשתות כמו לצום יום שלם? ומתריצים, כי בכל מצוה יש מעשה ומחשבה והם עומדים ביחס הפוך: אם מעשה המצוה קשה, הרי המחשבה לשם המצוה קלה, ואם מעשה המצוה קל ונעים, הרי המחשבה שעושים את המצוה לשם מצוה, ולא לשם ההנאה הפרטית שהמעשה מסב, קשה היא מאד, לפי זה הצום ביום הכיפורים אומנם לא קל, והמחשבה על הצום, לקיים מצות התורה קלה, אבל לאכול סעודה דשנה, ולחשוב שאוכלים לא בשביל הנאת האוכל אלא לשם מצוה בלבד – מחשבה כזאת אינה קלה כלל וכלל. (רבי אברהם אדלר)

"אלה מועדי ד' אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה לד' עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו: מלבד שבת ד' ומלבד מתנותיכם ומלבד כל נדריכם ומלבד כל נדבותיכם אשר תתנו לד'" (כג, לו-לח)
עתה, שחרב בית מקדשנו, אין ביכולתנו להקריב קרבנות. ואף על פי כן, יש ביכולתנו להעלות תחליף לקרבן לפנינו. "מלבד כל נדבותיכם". ראשי תיבות של המילה "מלבד" – "מלווה לעני בשעת דחקו".
שעה שמלווים אנו לדך ונצרך, הרי שהלואה זו – כקרבן וכמנחה תתן בעיני ה' יתברך....
(רבי אריה לוי – מפי השמועה)

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר ושמנים ונחל ושמחתם לפני ד' אלקיכם שבעת ימים"

(כג, מ)
נמשלו ישראל לסוגיהם לארבעת המינים. מהם בעלי תורה ומעשים טובים, כאתרוג, שיש בו גם טעם גם ריח. מהם בעלי תורה ואין בהם מעשים טובים, כלולב, אשר טעם יש בו אבל לא ריח. מהם בעלי מעשים טובים בלא תורה, כהדס, שיש בו ריח אבל כל טעם אין בו.
ואף רשעים יש בהם שלא תורה ולא מעשים טובים יש להם, כאותה ערבה, אשר טעם וריח כלל. אמר הקב"ה: לאבדן אי אפשר, אלא יעשו כולן אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו (ילקוט שמעוני ויקרא רמז תרנא)
אולם, צא ולמד, שהאתרוג בעל הטעם וריח גם יחד, אשר במדרגתו גבוה משאר כל מינים, הוא אגוד עם שאר המינים רק בשעת

קיום המצוה, אבל מיד אחר כך הוא שב למקומו. מה שאין כן שאר המינים, אלה קשורים ודבוקים זה בזה תדיר.
מכאן מוסר השכל להנהגת תלמידי החכמים והרבנים לעריהם, אשר נמשלו לאתרוג בזכות התורה ומעשים טובים שיש בהם, כיצד עליהם להיות אגודים וקשורים עם חלקי ורבדי העם האחרים אך ורק לדבר מצוה, ובשעת מצוה.
(רבי ישראל מאיר הכהן מראדין – על התורה)

אמר רבי יהושע בן חנניה: כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו (סוכה נג).
כיצד אפשר לראות שינה בעינים? אלא כוונת הדבר היא, שלא ישנו אז שינה כזו שבה העינים פקוחות, שהרי יושב בטל כישן דמי (משנה ברורה תקפג, ט), והבטלה אינה איפוא אלא שינה בעינים פקוחות, כי אם עסקו תדיר בעבודת השם ולא ישבו בטל אף רגע אחד. (בשם רבי משה סופר – החתם סופר)

"וידבר משה אל בני ישראל ויצאו את המקל אל מחוץ למחנה וירגמו אותו אבן ובני ישראל עשו כאשר צוה ד' את משה"
(כד, כג)
מגדף אחד בכוחו לעכב עדה שלימה מלעשות רצון ה', לכן כיון שהוציאו את המקל אל מחוץ למחנה וירגמו אותו אבן – הוציאוהו מכלל ישראל, מיד "ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה", יכלו כל העדה לקיים ציווי ה' ללא שום עיכוב ומכשול. (מקור ברוך)

בפסוק נאמר "אבן" לשון יחיד. ולמה במקושש נאמר "וירגמו אותו באבנים" (במדבר טו, לו), לשון רבים?
ההסבר הוא: על המקושש יש מאן דאמר (ילקוט שמעוני במדבר רמז שמתט), שצדיק היה ונתכוון לשם שמים, להפגין בעצמו את העונש החמור המגיע למחלל השבת, כדי שיזהרו ישראל. ולכן הרבה אבנים נפלו עליו, אבנים שונות, מצדדים שונים. חלק מאלה שהשתתפו ברגימתו עשו זאת כדי לקיים מצוות ה', כי הכירוהו וידעו את צידקתו וכוונתו הטובה. והאבנים שזרקו בו אבנים אחרות היו מאלה שזרקו עליו על ידי אנשים שלא הכירו אותו ולא ידעו את צידקתו. לכן "אבנים" לשון רבים. מה שאין כן אצל המקל, זה רשע מופקר אליבא עלמא, וכוונה אחת היתה אצל כל ישראל ברגימתו. ולכן נאמר בלשון "אבן".
(רבי ישעיהו מושקט מפראג – עטורי תורה)

הליכות והלכות

לקראת ל"ג בעומר

ערב ל"ג בעומר יש להזהר לא לומר את המשפט: "היום ל"ג בעומר", שיכנס לספק שמא יצא ידי ספירה באמירה זו. ואם טעה ואמר משפט זה, תלוי: אם אמר בדרך שניכר שלא כיון לספור כגון: היום לא אמרו תחנון במנחה שהרי היום ל"ג בעומר, וודאי כוונתו לקדושת היום ולא למספר, או: "תבוא איתי ללמוד הלילה שהרי היום ל"ג בעומר יש שיעור מיוחד, וכדו', לא יצא ויחזור ויספור עם ברכה. אבל אם אמר בסתם היום ל"ג

בעומר אפשר שיצא, ואותו לילה יספור בלי ברכה ואח"כ כמובן אפשר להמשיך לברך. למנהג הספרדים אין מסתפרין ביום זה אלא רק למחרתו ביום ל"ג בבוקר ורק האשכנזים נוהגים להסתפר ביום ל"ג בעומר וגם רק בבוקר (ולא בלילה של ל"ג בעומר).
בימים של תיקון המידות כמה הלכות בענין זה:

הכעס מידה רעה מאד וראוי להתרחק ממנה מאד וירגיל אדם עצמו (עיין אגרת הרמב"ן) שלא יכעס אפילו על דבר שראוי לכעוס ואפילו בבית כשצריך לכעוס יהיה הכעס חיזוני ולא פנימי. וכן אין לריב אפילו בשביל מצוה כגון שרצה להתפלל לפני העמוד או לעלות לעליה לספר תורה ביום אזכרה וכדו' שמעלת היותך גדולה וזה הזכות לאביו. ובענין לחם הפנים שינוי הצנועים מושכך ידיהם והגררניים חוטפין ואוכלים.

אסור לחשוך בכשרים דהיינו לחשוב אולי חטא פלוני בזמן שאינו יודע בבירור שאכן כך נעשה וגם זה מן הדברים הקשים לחזור בתשובה עליהם שהרי חושב מה עשיתי? רק חשבתי בלבי, אבל מחשבה זו היא החטא. אמרו חז"ל כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים. וצריך לרחם על כל מעשי ה' בין קטן בין גדול ולא טוב שילדים מבזים גוי או יהודי זקן או עני שגם עוברים איסור וגם יש חילול השם בזה וגם עם בעלי חיים יש לנהוג ברחמנות.

אין לאדם להביא עצמו לידי חשד בעיני ממון ובעיני איסור ואפילו על בטול מצוה דרבנן שנאמר "והייתם נקיים מה' ומישראל" ואמרו חז"ל הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו.

כל השונא אחד מישראל עובר על "לא תשנא את אחיך בלבבך" ולא הזכירה תורה אלא על שנאה בלב אבל המכה את חברו ומבזהו עובר על איסורים אחרים ולא על איסור זה. זו דעת הרמב"ם אבל רש"י ועוד פוסקים סוברים שאפילו במצב שמגלה שנאתו גם עובר על איסור זה.

אדם שמסית ומדיח ישראל מעבודת השם ומשמירת מצוות מותר לפרסמו שיזהרו ממנו בני אדם ולא יכשלו במעשיו ודיבורו.

אסור מן התורה להונות חברו (לצערו בדיבורים) שנאמר "ולא תונו איש את עמיתו" וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון שזה אפשר להשיב וזה אי אפשר. וצריך להזהר מלצער את אשתו לפי שהאשה רכה בטבעה ועל צער מועט היא בוכה והשם יתברך מקפיד על דמעות ושערי דמעה לא ננעלו.

מזה נלמד איסור לצער ילדים קטנים שודאי שה' מקפיד על צערם.

מי שיש לו כנוי גנאי אף על פי שהוא רגיל בו ואינו מתבייש מכל מקום אם כוונתו לביישו אסור לקרותו בכינוי זה משום אונאת דברים (לשון קצש"ע חו"מ סי' סג סעיף ה) ובעיקר יש לחנך את הקטנים לא להרגיל בכנויים לחבריהם שהרגל נעשה טבע!

המצע אדם מישראל בכל אופן שהוא אפילו בדברים ואפילו בצער קל עובר בלא תעשה. והמצער אלמנה או יתום או שאר אומללים עונשו גדול יותר ומוסיף אבות דרבי נתן שאפילו בתנועה קלה מצערו עובר באיסור זה.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845) 371-8313

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-371-8313	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

ברוך הגבר אשר יבטח בד' והי' ד' מבטחו

הגאון רבי ישראל איסר שפירא זצ"ל סיפר, שכאשר ערך הגאון מוילנה זצ"ל גלות נקלע לאכסניו של יהודי כפרי. שמע שהאשה מזכירה לבעלה שלמחרת היום חיבים הם לשלם לפריץ את דמי החכירה – מה יהי, הן יודעת היא שבבית אין פרוטה לפרטה. הרגיעה ואמר שאין מקום לדאגה, הקב"ה הוא יסדר הכל על הצד הטוב ביותר. למחרת הלך לבית הכנסת להתפלל, כששב, שאלה האם ביקש הלואה מהמתפללים. אמר שאין בכך צורך. אכל בשלוחה פת שחרית וברך, והודיע לאשתו שהולך הוא לשלם לפריץ. שאלה האם יש ברשותו מעות, והשיב שאין לה לדאג...

שמע הגאון, והשתאה לדעת מה יהא בסוף. כעבור שעה חזר, לשאלת אשתו סיפר, שבבואו התבקש להמתין, שכן אחד מבעלי האחוזה הסמוכות נועד עתה עם הפריץ, כעבור שעה קלה נפתחה הדלת והאורח יצא. ביקש החוכר להכנס אך האורח עכבו ואמר לו: "בוא ונצא לרגע אל החצר", בצאתם סיפר שהגיע כדי לקנות מהפריץ כבדת קרקע מאחוזתו, הציע מחיר מסוים והצהיר שבשום פנים ואופן לא יוסיף עליו. אך הפריץ התעקש על מחיר גבוה יותר, והמשא ומתן עלה על שרטון, למען האמת, נקב הפריץ במחיר הגון – אך אין זה לפי כבודו לחזור בו מהצהרתו שלא יוסיף על המחיר שנקב. לפיכך מבקש הוא שהיהודי יקנה עבורו את הקרקע – ומוכן הוא לשלם דמי תיווך. ומיד רשם המחאה על הסכום הנדרש, והוסיף את דמי התווך – שהיו בדיוק כסכום דמי החכירה! (עבדות והתנהגות לבית בריסק ח"ר עמ' רפ"ו)

בשנת תקע"ב, כשנטשה המערכה בין רוסיה לצרפת במלא עזה, שבתה החקלאות ונשמו דרכי המסחר, ובני ישיבת וולוז'ין הגיעו עד פת לחם. יום אחד התיצב קצין בפני ראש הישיבה, הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, וסיפר שקיבל חופשה ומתעתד הוא לשוב לביתו, אך הואיל והדרכת בחזקת סכנה אינו רוצה לטלטל עמו את ממונו. מבקש הוא להפקיד ביד הרב הון עתק של שמונה מאות רובלים למשך שנה, ועד שיבוא לתבעם הרשות נתונה להשתמש בהם לצרכי הישיבה פנה לדרכו, ולישיבה היתה הרוחה. כעבור שלוש שנים הופיע, וביקש את כספו, קופת הישיבה היתה ריקה, בלא פרוטה לפרטה. אמר לו רבי חיים: "מחר, ברצות השם, בשעה שלוש אחר הצהריים, ישולם החוב במלואו". הגאון רבי יצחק זצ"ל, השתאה לשמע הדברים. ויותר התפלל, על שאין אביו מגלה סימני דאגה – לא בתפלה, ולא באמירת השיעור כסדרו. בעיצומו של השיעור נכנס לבית המדרש הפריץ המקומי, גראף יוזף טישקיביץ, תקע ביד הרב שטרות בשוי אלף רובלים, ואמר: "איני רוצה להחזיק כסף כה רב ברשותי. קח את הכסף לתקופה של עשר שנים ותחזיר לי מאה רובלים כל שנה, ובלבד שיהיו במטבעות, ולא בשטרות כסף!" בשעה שלוש פרע רבי חיים את החוב, ועוד נותרו בידו מאתיים רובלים לכלכלת הישיבה! (אבני הישיבות, ח"א עמ' קכ"ב)

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה

מאמרי רבי שמעון בר יוחאי

ל"ג בעומר

אמר ר"י זצ"ל בשם רשב"י זצ"ל:
כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתיו דובבות בקבר (במות צ"ז) ומתפללים שם עליו ומליצים טובה עליו. (ספר חסידים)

אמר רשב"י: אילו הייתי עומד על הר סיני בשעה שניתנה תורה לישראל, הייתי מבקש מלפני הקב"ה שיברא לאדם ב' פיות אחד שעוסק בתורה ואחד שעושה לו כל צרכיו. חזר ואמר: ומה כשהוא אחד אין העולם יכול לעמוד מפני דלטוריה שלו, אילו היה שנים על אחת כמה וכמה.

תני רשב"י אמר: אם ראתי את הבריות שנתיאשו ודיהם מן התורה מאד – עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם. (ירושלמי, ברכות)

"בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני" – רשב"י אומר: אין לי אלא אביו שבארץ ששמו שבו חכם בתורה, אביו שבשמים מנין? תלמוד לומר "גם אני" – לרבות אביו שבשמים ששמו בלימודו. (ספרי עקב)

אומר רשב"י: אמר הקב"ה לישראל. היו מכבדים את המצוות שהן שליחים שלי ושלוחו של אדם כמותו – אם כבדתם אותם כאילו כבדתם לי, ואם בזיתם אותן כאילו כבודי בזיתם. (תנחומא)

רשב"י אומר: שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, ואומות העולם מתאוים להן, וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורים ואלו הן: תורה, ארץ ישראל ועולם הבא. (מכילתא, יתרו)

יום שיש	יום שבת	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי
יד אייר	מו אייר	זו אייר	יז אייר	יח אייר	יט אייר	כ אייר
רבי מאיר בעל הנם שקיעה 8:01	רבי אלעזר בן ערך רבי נתנאל זייל מז"ם קרבן נתנאל	רבי מאיר המהר"ם אב"ד לובלין	רבי יחזקאל סג"ל לנדא מז"ם נודע ביהודה	רבי משה איסרליש הרמ"א רבי שמעון בר יוחאי הרשב"י	רבי עזרא עמייה ראש ישיבת פורת יוסף רבי מאיר בן ברוד המהר"ם מרומנובורג	רבי מרדכי ממשרנובול שקיעה 8:07

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה